

Goedenmorgen vrienden.

Ja, we zijn op het ogenblik zo'n klein beetje de zaak aan het afsluiten voor het jaar, maar dat neemt niet weg dat er nog ernstige punten zijn, waar we even over kunnen praten.

Ik zou n.l. vandaag nog eens met u willen ingaan op de kwestie mentaliteit, dezer dagen dus, maar vergeleken met uitspraken daaromtrent uit alle eeuwen. Ik hoop dat het de goedkeuring van de aanwezigen kan wegdragen.

In de mentaliteit van deze dagen zijn, zoals u bekend is, bepaalde zeer belangrijke punten op te merken, w.o.: gebrek aan verantwoordelijk bewustzijn, gebrek aan persoonlijke besluitvaardigheid, gebrek aan daadkracht. Al deze fouten, als ik ze tenminste zo mag noemen, komen voort uit de maatschappelijke omstandigheden van de mens. Zij worden verder bevorderd door materialisme, de steeds grotere mogelijkheden tot het verkrijgen van, laten we zeggen, materiële luxe-artikelen enz.

De kwestie is deze. Naarmate een mens meer krijgt, begeert hij meer. In tijden, dat de mens met een zeker minimum aan levensbehoefte moest volstaan, was hij over het algemeen bereid om het leven vrolijk op te nemen, om behoorlijk te werken, kortom hij vond het heel normaal dat zijn leven bestond uit arbeid en rust. Tegenwoordig heeft men tegen de arbeid bezwaar. Men zou liever alleen de rust genieten.

In de oudheid schijnen dergelijke dingen, zij het misschien in mindere mate, ook voorgekomen te zijn. We vinden b.v. in de Vedanta verschillende aanwijzingen in die richting en ik ben zo vrij om deze spreuken dan, die uit het verband van het verhaal gehaald worden, maar in moderne vorm weer te geven.

De mens die niet leeft in zijn werken, leeft niet. De mens, die niet handelt naar zijn inzichten, wordt het dier gelijk. De slaaf, die zich verheffen wil tot meesterschap, maakt zichzelf meer tot slaaf dan hij het ooit voordien geweest is.

Dat zijn maar enkele punten; ik heb er zo dadelijk nog meer.

Het is duidelijk, dat een mens, die in zijn werken zijn leven vindt, die daar dus in opgaat, inderdaad een vol leven heeft, want voor de menselijke beschaving en de menselijke bewustwording, is een voortdurende uitwisseling tussen arbeid en beleving van arbeid noodzakelijk. Dit is het element, dat ervaring geeft.

Een mens die alleen maar doen kan wat hij mag en wat hij wil, och, die interesseert zich niet meer zoveel voor zichzelf; zijn aandacht wordt gericht op alles wat buiten hem ligt. Hij komt er niet meer toe om zichzelf a.h.w. uit te leven en te herscheppen in zijn arbeid. En dat kan in elke arbeid praktisch gebeuren, zelfs in de meest mechanische.

Een mens die geen wilskracht voldoende heeft, een mens die zich eigenlijk maar door de omstandigheden laat leiden en er niet toe komt om zelf een besluit te nemen, zich daarop te concentreren en zich daaraan te houden, bereikt niets. Wanneer je steeds blijft wachten of een ander het misschien doet, wanneer je steeds nog eens moet overwegen of dit nu toch wel de meest gunstige weg zou zijn, impliceert dit, dat je eigenlijk een absolute onvoldoende voor leven krijgt, want je wordt door anderen geleefd, je ondergaat datgene wat je tegemoet treedt in de wereld niet of zo beperkt, dat je eigenlijk slachtoffer bent van anderen. Je gaat dan heel dicht het peil van het dierlijke benaderen, een dier dat immers ook geleefd wordt door zijn instincten en de omstandigheden.

Het zal u ook duidelijk zijn, dat een mens die slaaf is, zich nimmer tot meester kan opwerken en slaaf blijft. De mentaliteit van één, die dient, is nu eenmaal anders dan van één, die regeert. Op het ogenblik, dat iemand, die dient met deze mentaliteit wil regeren, zal hij in zijn poging om zijn eigen vrijheid uit te drukken, zo onnoemelijk veel wetten, regels en maatregelen treffen, dat hij a.h.w. meer geketend is dan hij ooit vroeger gebonden en geketend kon zijn door anderen.

Het is erg belangrijk, dat een mens vrij is, maar die vrijheid kunnen we nooit gaan zoeken in het commanderen van anderen of in het vrij zijn van arbeid, in het geen besluiten meer nemen. We kunnen alleen vrij zijn door doelbewust te streven onszelf zozeer in onze arbeid, die we daarvoor speciaal kiezen, uit te leven, dat zij voor ons een expressie wordt, een beleven en daarnaast onze eigen functie en taak binnen de gemeenschap zozeer te begrijpen, dat wij als een harmonisch deel binnen dit geheel kunnen fungeren.

Ik zei al, het lijkt wel dat ze in die oude tijd ook nog al eens te worstelen hebben gehad met problemen of mentaliteiten, zoals die heden voorkomen. Maar er is meer. Wanneer wij de mens horen over zijn eigen mening, over zijn ideeën, dan lijkt het wel of hij alleen de wijsheid in pacht heeft. Alleen ons systeem deugt, alleen wij kennen de ware God, alleen wij zijn uitverkoren, enz., enz. Deze gedachtengang wordt ook weleens binnen de orde verkondigd en dan gaat het misschien op een heel prettige manier; Wat zijn wij toch gezegend, dat wij juist deze lessen mogen ontvangen. Maar daar gaat u dezelfde kant uit, u gaat dan weer een fout maken, want u gaat dus stellen dat anderen die lessen niet ontvangen en daar weet u niets vanaf. Ze kunnen op hun wijze en op hun manier even veel verwerven als u.

De oude denkers hebben daar natuurlijk lang over nagedacht. Zij komen o.m. weer in moderne versie met de volgende spreuken uit de bus;

Wantrouw een ieder, die zegt, dat hij zijn God kent, want hij verheft zich boven het menselijke en gedraagt zich op onmenselijke wijze. Nu zou je zeggen, dat laatste hoort er eigenlijk niet bij, maar het is toch werkelijk waar. Denkt u eens aan de inquisitie of aan de negervervolgers, of denkt u eens aan de terreur in sommige gebieden, waar een vast systeem bestaat en dan hoeft u heus niet alleen naar Rusland te gaan, dan kunt u in Spanje ook terecht en zelfs in delen van Italië.

Hij zegt verder zo, als je er zo eens over nadenkt: Besef wel, dat het kennen van een God betekent blind zijn voor alle andere dingen. Zij die waarlijk een God dienen, dienen slechts die God en niets anders is voor hen waardevol.

Er wordt gezegd: Wanneer men droomt van werelden in de hemel, zo vlucht men voor de feiten. Ja, ja, dat is natuurlijk erg pijnlijk. Als u zo droomt over zomerland en zo dan vlucht u dus ook eigenlijk voor de feiten, want het is uw voorstelling van een hemel. Juist dat laatste vraagt enige verduidelijking. Moet u eens luisteren.

In de wereld waarin u leeft zijn feiten, nietwaar? Feiten, die onomstotelijk vaststaan, het feit b.v. dat u moet sterven, als mens. Het feit, dat u op een gegeven ogenblik zult falen. Wanneer u een leer gaat aanvaarden alleen om daaraan te ontkomen, om dat voor uzelf verteerbaar te maken, dan heeft die leer weinig of geen zin, dan is het alleen een soort leugentje, een soort zelfbedrog. Dit zelfbedrog moet voorkomen worden. In de moderne wereld bedriegt men zichzelf voortdurend. Ja, maar als het er op aankomt, zo roept de ene partij uit, dan hebben wij toch maar het juiste systeem en daar kan niemand tegenop. En wij, zo roepen de anderen uit, hebben de zwaarste bom, wij kunnen het zeker winnen. En wij zijn wel een klein land, roept weer een ander uit, maar wij zijn toch belangrijk.

En zo probeert ieder op zijn manier de feiten voor zich aanvaardbaar te maken. Je zoudt eigenlijk moeten beginnen met de feiten te constateren. Dit is zo, dit aanvaard ik. Ik begin met het leven te nemen, zoals het is. Ik ga er niet omheen praten. Ik ga niet proberen mij te omringen met onfeilbaarheid of wat anders. Er is een dood, goed, dan is er een sterven. Wat ik geloof, heeft daarmee niets te maken. Het sterven zelf accepteer ik. Ik heb geen behoefte aan een hemel, omdat er een dood is; een hemel wordt alleen voor mij pas realiteit, wanneer ik ze kan beleven in het heden en niet eerder. Die mogelijkheid bestaat. Je kunt contact hebben met andere sferen en dan wordt het heden. Maar een wissel op de toekomst trekken van: morgen wordt het beter, dat is in negen van de tien gevallen ontwijken van de noodzaak om vandaag iets te doen. Morgen heb ik wel inspiratie. Dat betekent dat je vandaag te lui bent om te zweten over een opdracht. Ja, maar morgen dan zal het weer omslaan. Dat betekent, dat je nog niet geneigd bent om genoeg te nemen met wat het vandaag voor weer is, enz., enz. Begrijpt u waar het om gaat? Aanvaardt de feiten. Dat doen de

mensen tegenwoordig niet. Ze dromen allemaal van een sociale verandering, die juist hun idealen en hun waarden op de voorgrond plaatst en dat kan niet. Ze dromen van een hiernamaals, waarin juist zij beloond zullen worden en al hun vijanden bestraft. Het is maar de vraag of dat ooit mogelijk zou zijn. Droom niet teveel van een hemelwereld, baseer je op de realiteit. Baseer je ook niet op wat je zoudt willen, maar op wat je kunt, wat er is, wat er bestaat. Alleen op die manier kun je ook in deze wereld en in deze tijd waarin je leeft, langzaam maar zeker, steeds levende in het heden, een innerlijk bewustzijn opbouwen en een innerlijke kracht opbouwen, die u elk ogenblik van uw leven in geest en in stof, slagvaardig houdt. U kunt onmiddellijk reageren. Er is geen tijd nodig om uren te overpeinzen of u dit of dat, u weet het. Een belangrijk punt.

Dan vinden we in deze tijd ook nogal eens de neiging om ten koste van anderen iets te eisen en nu staat er in het Boeddhistisch leerwerk een heel aardig spreukje hierover, dat is n.l. dit:

Hij die bedelt, bewijst anderen een gunst, mits dit noodzakelijk is voor de taak die hij op zich neemt. Wie echter anderen gunsten vraagt, zonder dat dit uit een werkelijke noodzaak is geboren, is minder dan een dief, want hij steelt en hij vraagt de goedkeuring van hen die hij besteelt.

Laten we nu eens een heel eenvoudig punt nemen. Ik hoorde zoëven, voor het begin, een paar mopjes over de vijfdaagse werkweek. U gaat op een gegeven ogenblik zeggen: "Ik wil meer vrij hebben en ik wil toch hetzelfde salaris houden." Dat is in feite een diefstal. Alleen wanneer u zegt: "Ik wil voor mijn prestatie betaald worden, ik neem genoegen met een bepaald inkomen en dus kan ik mijn prestatie in kortere tijd verrichten," is het wat anders.

Zou men nu kunnen zeggen: "Maar die tijd die vrij komt, wordt besteed voor je geestelijke bewustwording, voor innerlijke beschaving en cultuur", dan is het best, maar over het algemeen gebruikt men, als ik me niet vergis, in de moderne tijd deze extra lange week-enden alleen om elkaar meer dan normaal op de tenen te trappen in treinen, bussen en trams, elkaar te verdringen op stranden en blauwe plekken te bezorgen op de sportvelden. Dat is geen werkelijk waardig doel, dat is een soort diefstal. Vergeet niet dat in diezelfde Boeddhistische leringen (dus geschreven door de Boeddha zelf en niet van zijn leermeesters, die later zijn gekomen) een spreuk bestaat, die zegt: "Slechts de dwaas eist, de wijze geeft zonder vrees en zonder begeren."

De dwaas eist. Als u ziet hoeveel eisen er op het ogenblik in de wereld worden gesteld aan alle kanten dan zoudt u zeggen, dat de dwaasheid de spuigaten uitloopt. Ook vaak bij u, want u eist ook vaak meer dan u redelijk moet eisen en u geeft waarschijnlijk heel vaak, juist wanneer het tijd en aandacht betreft, eigenlijk minder dan u zoudt moeten geven. Dat geldt niet voor allemaal natuurlijk, er zijn altijd wel ergens uitzonderingen te vinden, maar denk er eens over na.

Die mentaliteit van heden heeft de wereld langzaam maar zeker tot stilstand gebracht. De uiterlijke beweeglijkheid is in een heerlijk gezapig "wij weten het" allang begraven. Ze is alleen nog maar een schijnvorm, een kunstmatig leven. Elke mens moet voor zich leven en niet alleen maar de bewegingen maken, die iedereen maakt. Zo vinden we o.m. in de Zend-Avesta de gedachte, dat het duister het licht steeds overwint tot het ogenblik dat het licht zichzelf blijft zonder het duister te willen kennen. Typische gedachte, maar als we het nu eens om zetten in de moderne tijd: "Het negatieve blijft in de wereld bestaan tot het ogenblik dat de mens in een positief streven en beleven, zich vrijmakend van alle vrees en zorgen en begeerten, het positieve alleen doet en daarbij het negatieve eenvoudig vergeet."

In de moderne tijd hoor je over oorlogsdreiging, je hoort over dit en over dat. Er is een voortdurend opsommen van alle negatieve dingen. Nu hebben ze in het verkeer weer dit gedaan en daar hebben ze weer een stommitieit uitgehaald, en daar heeft een agent een arrestant geslagen en daar heeft die weer... Wat heeft u daaraan?

En wanneer u dat op meer persoonlijk terrein wilt zien, vinden we precies hetzelfde. "Hebt u wel gehoord, nu die lijkt zo vroom, maar gelooft u dat nu? Ach kom, dacht je nu werkelijk, dat er één mens zo eerlijk zou zijn? Nou, zeg, natuurlijk aan de buitenkant zien ze er netjes uit, kleren genoeg, maar als je

ziet wat ze eten, oud brood en verder niets."

Wat heb je eraan? Niets. Negativisme tot en met. Het zoeken van alle negatieve punten, het zoeken van alles wat je breken kunt. Bestaat dan die moderne wereld uit slopers? Soms zou je geneigd zijn het te denken. Afbraak, afbraak, afbraak en nergens een opbouw. Let wel, ik heb het er niet over, dat kritiek niet geoorloofd is, maar bedenk: de wijze oordeelt alleen daar, waar hij zelve verbetering kan geven.

Het heeft geen zin om te oordelen over iets, waar je te weinig van af weet of waar je niets aan kan doen. Als u ergens komt en u wilt kritiek uitoefenen, op een werkman, dan heeft dat absoluut geen zin, tenzij u die werkman kunt vertellen hoe hij beter werkt. Het heeft geen zin op uw naaste, op uw buren, en op de wereld kritiek uit te oefenen, tenzij u in staat bent om te zeggen hoe het beter moet en met recht, en zelve beter te presteren als het even kan. Alleen dan kom je verder.

De moderne mentaliteit is maar al te veel: Wij zullen de kritiek wel uitoefenen, laat een ander het maar goed doen. En daar kom je niet verder mee. Positief denken, positief leven, positief streven is in deze dagen noodzakelijk.

We vonden bij de Chinese filosofen ook een paar leuke spreuken. Je zoudt haast zeggen, dat deze heren helderziend waren en die ontworpen hebben voor de moderne tijd. Er is n.l. een oude denker, tijdgenoot van Khung-foe-tse, die heel rustigjes beweert: "De politici en staatslieden, die luidkeels schreeuwen, zijn als pauwen, hun schoon uiterlijk wordt belogen door de lelijkheid van hun geluid." En hij bedoelt daar niet mee dat ze zo'n lelijke stem hebben, al zoudt u dat denken, hij bedoelt alleen maar dat het verschil tussen uiterlijk en werkelijk wezen zó groot is, dat je je daar maar niet al te veel mee bezig moet houden en hij gaat verder: "Wie luistert naar de pauw is een dwaas, wie zich verheugt in zijn schoonheid een wijze."

En als je dat nu eens even goed nagaat, dan betekent dat dus dat je moet selecteren. Je moet voor jezelf onderscheid maken en in dat onderscheid moet je het schone zoeken en daarvan genieten en het lelijke eenvoudig terzijde gooien. Dat zou misschien het einde zijn voor menige illusie, dat geef ik graag toe, maar wat heb je aan een illusoire wereld? Wat heb je eraan, als je alleen maar leeft in dromen, wanneer je de feitelijke toestand niet erkent?

"Een mens," zo vinden wij bij de Chinezen, "die niet de waarheid erkent en zijn plaats weet in de gemeenschap, is erger dan een dwaas. Hij is als een demon, die anderen verstoort, zonder zichzelf te redden." Hier wordt het beeld dus gehaald van de demon zelf, die misschien wel weet hoe het goed is, maar die weigert om het goede te erkennen. Niet alleen dat hij anderen ongelukkig maakt, dat hij in anderen zekerheden breekt, dat hij a.h.w. voortdurend als een stokebrand fungeert, maar bovendien maakt hij ook zichzelf nog ongelukkig, want hij wordt niet beter, integendeel.

Als je in deze tijd op al het lelijke gaat letten en op alle dreiging, dan gebeurt er niet alleen in jezelf iets, je wordt niet alleen zelf negatief, maar je maakt je wereld steeds negatiever. Op het ogenblik dat ik op alle slakken zout ga leggen, dat ik alles negativistisch ga bezien, in plaats van realistisch, de nadruk ga leggen op al het sombere en al het lelijke en het andere over het hoofd zie, maak ik niet alleen mijzelve slechter, maar ik maak de wereld slechter.

Dit zijn zo enkele punten omtrent die mentaliteit van heden en nu zou ik er graag ook nog een lering aan verbinden, die u misschien in een volgend jaar van geestelijk streven kùlt kunnen gebruiken. Let eens op: Altijd weer is het belangrijker één ding te doen, dan over duizend mogelijkheden te spreken. Altijd weer is het belangrijker om eenmaal werkelijk oprecht te zijn dan duizend maal door anderen te worden aanvaard. Het is beter om eenmaal tegenover jezelf waar te zijn dan alle wijsheid van de wereld te kennen.

Zelfkennis is noodzakelijk, maar deze kan nimmer zonder persoonlijke strijd, zonder een persoonlijk werkzaam zijn, een persoonlijk ingrijpen bereikt worden. Alleen de mens, die zichzelf en persoonlijk de moeite geeft om verder te komen, zal ooit iets bereiken. U bereikt nimmer iets door de kritiek op anderen, zeker niet, indien hun taak niet onmiddellijk met de uwe samenhangt. U kunt nimmer iets bereiken door het verkondigen van mooie stellingen of het aanvaarden daarvan. Alleen door uw eigen daad, uw eigen bestreving, uw voortdurende verbete-

ring van eigen prestatie, kunt u vooruit komen.

Alles wat u in de wereld aan lering en aan mogelijkheden gegeven wordt, is niet veel meer dan een sleutelbegrip. De mens, die wijs is en bewust is, moet zich uit dit sleutelbegrip het innerlijk contact met zijn God, zo ge wilt zijn volmaakte zelfkennis of zijn cosmische eenheid, opbouwen. In elke mens ligt die anders en elke mens is zijn eigen en persoonlijk geheim, dat nimmer kan worden geopenbaard, noch in heilige schriften, noch in de hoogste lessen of door de hoogste meester. Elke mens dient zichzelf te vinden. Al wat hem gegeven wordt, is alleen een handleiding die hij zelf in de praktijk moet omzetten volgens zijn eigen wezen. Alleen dan kan hij verder komen.

Voor ons betekent dit, dat al wat er wordt gesproken, al wat u wordt gegeven, misschien aan wijsheid, aan inzicht of zoals sommigen er over denken, aan vervelend gezeur waarvan zij de zin niet inzien, (zo wordt er ook over sommige lessen geoordeeld, nietwaar?) dat zij alleen aan deze dingen iets hebben, wanneer ze deze persoonlijk kunnen omzetten in de praktijk, dat alleen datgene wat hun begrip voor de wereld vergroot en daardoor een juistere instelling van de eigen persoonlijkheid tegenover de wereld mogelijk maakt, zin heeft. Al het andere is bijkomstig.

Ja, dan moet ik zo langzamerhand het woord gaan over geven aan een volgende spreker, maar misschien mag ik dan als laatste duit in het zakje er nog dit bij doen:

Wilt u onthouden, dat één grein van levensvreugde meer levenskracht, meer activiteit en meer geluk baart in de wereld, dan 10 kilogram van zwaarmoedigheid. Een redeloos optimisme mag niemand van u vergen, maar optimisme wel en vooral een zoeken naar werkelijke levensvreugde, niet iets dat incidenteel is en dat gebonden is aan een of andere lust of bevrediging, maar werkelijk de intense vreugde van bestaan. Alleen daarmee kun je werkelijk licht vinden voor jezelf en voor de wereld. Al uw verwerping van de wereld, van omstandigheden, enz., betekent, dat u lijden voor uzelf en voor de wereld bevordert. Zie daarvan af, begin uw eigen ogenblikkelijke wereld op te bouwen in een zo groot mogelijke harmonie door uw positief en vreugdevol streven in het leven. Dan zullen alle consequenties daarvan in het hiernamaals vanzelf het gelijke karakter vertonen. Wie droevig leeft op aarde, mag niet verwachten, dat de hemelen hem daartoe vreugde geven.

Ik hoop, dat u dat in uw oren knoopt en dat u daarin de komende periode van rust er ook gebruik van zult maken, dat u uzelf zult brengen tot een minder pessimistisch, een vrolijker, een gelukkiger aanvaarden van het leven, meer positief streven. Dan kunt u later wanneer er weer eens een paar maanden van rommel en van spanning en van tegenslagen komen, tenminste bereiken wat u wilt, n.l. licht geven aan de wereld, vreugde geven aan de wereld en uitwissen al wat onrecht is of dreigt te worden buiten alle maat.

Vrienden, dat is mijn mededeling voor vandaag en ik zou haast zeggen tot het volgende verenigingsjaar, dan zien we elkaar ongetwijfeld weer terug.

--:--

Goedenmorgen vrienden.

Wanneer ik dat allemaal zo hoor, zou ik zeggen Ja, de man heeft gelijk, maar wat is er dan eigenlijk aan te doen? Want dat je mensen met een paar woorden kan veranderen, daar heb ik nog nooit wat van gezien. Ik heb wel veel mensen horen praten en ik heb woorden gehoord over naastenliefde en over alles wat erbij hoort, over waar Christendom, totdat iemand die ernaar moet luisteren, er werkelijk zeeziek van wordt. Maar ik heb maar heel weinig mensen gezien, die door die woorden zichzelf veranderden en daarom geloof ik toch, dat al die theorie goed is wanneer je er een praktische achtergrond achter kunt vinden en anders niet.

Wat is voor de mens het meest belangrijke in het leven? Ik zal van u geen antwoord vragen. Ieder denkt op zijn manier, dat het weer wat anders is en wat hij werkelijk denkt, durft hij meestal niet eens hardop te zeggen. Maar laten we het nu eens zo zeggen: Het belangrijkste voor de mens op de wereld is het idee om te behoren tot, met en in de wereld, de gemeenschap. Anders gezegd: Voor de

mens is het belangrijkste op de wereld, dat hij een zekere genegenheid heeft tot die wereld en dat die wereld ook hem liefheeft.

En dan kunnen we natuurlijk gaan praten over de liefde Gods. Dat vind ik een heel mooi woord, maar als je toevallig last hebt van de rheumatiek, dan valt het je erg moeilijk om in je pijnlijke ledematen de liefde Gods terug te vinden. En men kan spreken over God, die degenen kastijdt, die Hij liefheeft, maar de meeste mensen denken: Tjonge, tjonge, dan hoop ik maar, dat Hij een heel klein beetje de pest aan me krijgt."

We moeten praktisch blijven. Al deze abstracte dingen van het hogere hebben alleen maar zin, wanneer ze in overeenstemming zijn met wat je op het ogenblik beleeft en als je nu dus dat gevoel van saamhorigheid wilt hebben, dan kun je dat alleen verkrijgen door op de juiste manier zelf te reageren. Dan begin je dus met te zeggen, net als mijn voorganger: Een ieder, die verstandig is, begint zelf te klimmen, voordat hij spreekt over een hoogte. Een mens die verstandig is, begint te geven, voordat hij een gave van anderen verwacht en een mens die begrijpt wat het leven inhoudt, heeft het leven lief voor dat hij liefde terugverwacht. Dat is logisch, je moet zelf beginnen.

Dan horen we een hele hoop over Christelijke naastenliefde. Dat schijnt te bestaan in een onderling elkaar vertellen, hoe goed je bent voor degene, die je probeert de hemel in te slaan. En het gekke is, dat als ze de hemel niet willen ingaan, dat je in ieder geval toch blijft slaan.

Vergeet niet, dat er mensen waren die zo'n mensenliefde hadden voor anderen, dat ze ze op de brandstapel brachten om ze zo te reinigen van hun ketterij. Tegenwoordig gebeurt dat op een andere manier nog precies hetzelfde.

Laten we dus eens gaan vragen wat is er nu eigenlijk nodig, want je kunt begrijpen dat je niet gewaardeerd wordt door iemand die je toevallig op een mar-telbank brengt, hetzij geestelijk of stoffelijk, of die je op zijn minst genomen een beetje het vuur na aan de schenen legt en als het even kan verbrandt.

Je moet spreken over liefde, over naastenliefde, desnoods zakelijk. We moeten de wereld bij elkaar brengen en dat kan je alleen doen wanneer je vanuit jezelf gaat zien wat je op de wereld kunt liefhebben.

U moet me goed begrijpen, ik ben vroeger geen Christen geweest. Het was zelfs zo, dat ik liever een Christen-lijk zag dan een Christelijk iemand en daar had ik mijn reden voor, maar één ding heb ik altijd wel begrepen: Degeen, die begint met genegenheid te geven, die begint om de wereld te accepteren zoals ze is, die vindt altijd weer in die wereld wezens, mensen of toestanden, die een antwoord zijn. Er zijn mensen, die komen in de woestijn. Een gewoon mens zou er binnenkomen en zeggen: "Alle Jezus wat een dorst. Ik wou dat er een café stond." Maar die mensen die zien iets wijds, die krijgen ergens een antwoord, die hebben de woestijn lief. Zegt een ander dat de woestijn dodelijk is, dan zeggen zij: Dat interesseert me niet, ik heb de woestijn lief." "Er zijn zandstormen." "Dat interesseert me niet, ik heb de woestijn lief." Ergens in hun is iets dat antwoord geeft op die woestijn. Ze kunnen zonder dat niet leven.

Zo zijn er mensen die van de zee houden of van de bergen. Ieder het zijne. Je kunt niet van alle dingen tegelijk houden. Een mens die dol is op de zee, zal de bergen mooi vinden, maar hij voelt er zich niet helemaal thuis en iemand, die van de woestijn houdt, wordt tenslotte kleurenblind en hoorndol van alle groene weiden en vruchtbare landen waar een ander weer van houdt.

Begrijp goed, naastenliefde is een mooi woord. Algemeen kan die naastenliefde nooit zijn, ze is altijd een klein tikje selectief. Nu is die selectiviteit op zichzelf niet erg. Het is heel begrijpelijk dat je van Jantje houdt en Pietje een snotneus vindt, maar nu gaat het er alleen maar om wat doe je met de genegenheidsmogelijkheden die je hebt in de wereld? Je genegenheid voor landschap of voor een type van weer, voor een bepaald soort mens, voor een bepaalde arbeid. Als je dat nu alleen maar gebruikt om te zeggen: "Dat is goed en de rest deugt niet," dan kun je geestelijk gezien jezelf wel laten inpakken en terugzenden naar de reconstructie-afdeling, want dan deugt er niet veel, dan is er wat kapot.

Maar je kunt ook zo zeggen: "Ik wil natuurlijk, als het kan, harmonisch zijn met de hele wereld en de hele cosmos, maar ik ben op het ogenblik zo klein, dat ik zo'n enorm karwei toch voorlopig niet klaar krijg. Ik begin met al degenen en al hetgeen waarmee ik nu werkelijk harmonisch ben, zonder zelfbedrog. Ik ga nu proberen om zo sterk mogelijke en zoveel mogelijke banden op te bouwen, van

eenheid, van samenwerking, van saamhorigheid, als me maar mogelijk is. En dan weet ik rustig, dat ik fouten maak en dat anderen fouten maken, maar het interesseert me wat minder. Als ik nu maar eerst dat gevoel van eenheid krijg, dan zullen we later verder zien."

Weet u, ik heb het meegemaakt, dat iemand zo'n haast had, dat hij wilde dat de fontein spoot, voordat hij de put gegraven had. Het gevolg was natuurlijk, dat hij geen water kreeg, maar een beroerte van ergernis. Een hoop mensen doen precies hetzelfde. Ze verwachten een fontein waar, zoals de Engelsman het zo mooi zegt, "the milk of human kindness" uitspuit. Maar ze vergeten, dat ze eerst de aanleiding moeten geven tot die harmonie, tot deze relatie van vriendelijkheid, met het gevolg dat ze verbitteren en dat ze zeggen "Van de wereld deugt niets." Dat zijn stommelingen.

Er zijn ook mensen, die in contact komen met omstandigheden of andere mensen, die ze niet liggen en ja, dan komt er een beetje bonje van. Daar hoeft je je niet over te verbazen, want dat gebeurt altijd wel. Een mens die zijn leven doorkomt zonder dat er zo nu en dan eens flink woorden en klappen vallen, nu dat is er eentje, die ze bij zijn geboorte meteen wel hadden kunnen begraven, want die heeft niet geleefd.

Spanningen zijn er altijd, maar degeen die weet waar het om gaat, zegt: "Goed als er een spanning is, was er geen harmonie. Laat ik mijn dromerijtjes en alles opzij gooien. Het gaat mij er niet om waar ik geen harmonie kan krijgen, het gaat erom waar ik die wel kan vinden!" Naastenliefde, dat is mijn betoog van vanmorgen eigenlijk, is natuurlijk universeel op den duur, maar als je begint met universeel te zijn, zonder dat je eerst de praktijk in het kleine hebt geprobeerd, dan blijft het altijd een vrome wens en meer niet. Begin daar harmonie te zoeken en harmonisch te zijn, waar je voelt dat het kan. Probeer goed te zijn en je naastenliefde uit te leven, eerst waar je ze graag geeft en dan pas waar het je niet veel kan schelen. Dan kom je misschien ook zo ver, dat je dit gevoel van saamhorigheid zelfs hebt met degene waar je niet bij past en dat je zelfs die kunt begrijpen, en dat je zelfs je vijanden kunt vergeven en liefhebben.

Maar begin nou met het begin. Begin met je te concentreren op al die punten in de wereld, die voor jou nu al belangrijk kunnen zijn en vorm daarmee een band. Uit die band kun je verder gaan. Uit die band kun je dan langzaam maar zeker de wereld veroveren, maar eerst een pied à terre.

Dan heb ik verder niet veel meer te zeggen. Misschien ben je daar blij om, en denk je: "Nu, als het gaat over harmonie, met die spreker ben ik niet direct harmonisch", dan moet je maar zo denken, dat kan nog best komen. Maar als je denkt: "Hij heeft misschien gelijk," waarom begin je dan niet met eens te zoeken, waar je die harmonie vindt en alles waar je voorlopig geen harmonie vindt, eens een beetje op de achtergrond te schuiven.

Mijn voorganger had het over moderne mentaliteit, laat ik dan spreken over moderne behoefte. Er is behoefte aan mensen, die de moed hebben dat wat niet gaat, opzij te gooien, en datgene waarmee ze succes boeken, uit te buiten tot het laatste toe, want als er iets is waar de wereld op het ogenblik behoefte aan heeft, dan is dat aan een origineel en persoonlijk succes, vooral op nieuw geestelijk terrein.

Nu, dan wens ik u allemaal een prettige vakantie zover u die nog niet gehad hebt. Heb je hem gehad, dan hoop ik voor je dat een ander geen betere vakantie heeft dan jij gehad hebt, zodat je je niet getroffen voelt door het idee dat je toch verkeerd gekozen hebt.

Goedenmorgen vrienden.

We hebben nu een paar onderwerpen gehad en uiteindelijk misschien ook wat lichte kost, maar er is ook eens even gewezen op een paar punten, die toch uiteindelijk wel belangrijk zijn, wanneer u het belang ervan wilt zien. Ik voor mij, ik wil er deze keer niet veel aan toevoegen, maar u eerder de gelegenheid geven om reeds nu het slot-onderwerp kenbaar te maken, waarover ik dan nog voor u zal spreken.

De triomf van de luiheid.

De triomf van de luiheid is de dood, want hij die dood is, hoeft zich niet meer te bewegen, hoeft niet meer te denken, kortom bereikt de absolute staat van waardeloosheid. Misschien zouden we het dus een klein beetje anders mogen stellen. Hier wordt een spectrum genoemd, laten we daarom spreken over het spectrum van de luiheid, dan krijgen beide voorstelsters toch nog hun deel, is dat goed?

Dan wil ik het eerst graag even minder rythmisch ontleden.

Luiheid kan soms verstandig zijn, zelfs wijs en goed. Het is wijs lui te zijn waar geen innerlijk erkende of uiterlijk opgelegde noodzaak tot onmiddellijke daad bestaat. Want de wijze spaart door zijn schijnbare luiheid zijn krachten en kan ze dus gebruiken wanneer een werkelijke noodzaak rijst.

En dan heb je als een tweede tint in de luiheid, de geestelijke luiheid. Men weigert te denken, omdat denken het leven te moeilijk maakt. Dit is wijs, zolang men daardoor in zich het denkvermogen niet doodt, want er zijn altijd punten genoeg waarover je wilt nadenken en waaraan je werkelijk denken zult, ongeacht je geestelijke luiheid.

Maar, het kan weer iets erger worden. Men kan lui zijn, omdat men weigert te handelen. Een luiheid die voortkomt uit een weigering tot handelen of denken, is een negatieve instelling dus. Zij betekent dat men zijn mogelijkheden niet gebruikt, ook wanneer die mogelijkheden voor het ik belangrijk zijn. Wie te lui is, verliest zichzelf.

En ten laatste, ik heb het reeds gezegd, een luiheid die om zichzelf alle daad verwerpt, is gelijk een levende dood, waarmee u een zeer beperkte omschrijving van de hoofdfactoren in het spectrum van de luiheid hebt gehoord.

Is het goed om lui te zijn? Indien het voortkomt uit lichamelijke gesteldheid, is het foutief, want dan moet de lichamelijke fout hersteld worden en verdwijnt de luiheid. Komt het voort uit een instelling van afwachten, dan kan het in vele gevallen goed zijn, want degen die lui is op het juiste terrein, zoals reeds gezegd, maakt zich daardoor grotere prestaties en andere verwervingen op terreinen, die van belang zijn mogelijk. Kortom, ik wil het niet te lang maken: Luiheid is iets wat evenveel verschillende vormen heeft als de mens en evenveel verschillende oorzaken, dat kan voortkomen uit lichamelijke condities, zowel als uit een geestelijk besef of geestelijk onvermogen en zelfs in de grootste wijsheid komt dat voor. En nu we het zo hebben gesteld, kan ik het misschien zo omschrijven op meer dichterlijke wijze ook.

Hoe heerlijk is het de luiheid te genieten, te sluimeren als in Eden's tuin en eigen luim te zien verdrijven in het schrijven van de tijd.

Hoe goed is het om lui te wezen, wanneer de eeuwigheid verglijdt en in jezelf zo sterven de begeerten en de vrezes, terwijl het ik toch steeds erkent en antwoordt al wat uit het Al zich tot dit ego wendt.

Hoe goed is het om lui te wezen, wanneer zij wordt bedachtzaamheid en zo gewint een beter inzicht, een begrip en neemt de tijd om welbesloten en weloverwogen uiteindelijk te stellen een daad.

Want wie zo lui is, gaat tot de wijsheid en zoekt het volmaakte, bedriegt niet zichzelf en wint zo het Al, omdat hij door weloverwogen luiheid zichzelf steeds weer kennen zal voor wat hij is.

Zing een lied van de luiheid, van sluimeren en zwerven, van dansen en vreugde, een spel in de zon.

Zing een lied van luiheid als een van de deugden voor hem, die zijn luiheid zelve regeert en zichzelf uit de luiheid ook eindelijk de juiste wijze van handelen leert.

Maar verwerp de luiheid, die zonder beseffen verwerpt alle moeite, inspanning, daad en zo het verwerpen van wereld uiteindelijk zichzelf geheel ook verwerpen gaat. Zichzelf tot duisternis gaat doemen, zichzelf wil dwingen tot dood, die voor de geest onmogelijk is en zo in het gemis van licht moet strijden, harder dan tevoren, om 's luiheids verlies te verwinnen opnieuw.

Te vinden een leven met nieuw mogelijk streven en verban nu de luiheid, die wordt de balans van gemiste kans en gemist vermogen, waarbij

men met innerlijk mededogen zichzelf beklagt, omdat niemand het waagt eigen daadloosheid op te heffen en de mens tot daden te dwingen, totdat wat hij, volgens eigen beseffen, zelve reeds lang volbracht hebben moest.

Besef, te grote luiheid is als een roest die het metaal van het leven vernielt, maar zo ge een spectrum van luiheid beziet, bedenk vele namen van cosmos tot niet zijn slechts kaders, zijn ramen waarin wordt bevat een bepaald deel van het leven.

Zie u dan zat aan al wat luiheid u kan geven en kan nemen. Besef, dat daad en daadloosheid tesaam vaak vormen melodieën, harmonie waaruit de cosmos in het ik ontwaakt.

Besef dat luiheid saam met daad eerder vaak een keten slaakt van stof-gebonden zijn en al te zeer met één denken slechts verweven dan het hardste streven.

Bedenk dat luiheid is de dood en de geboorte al te saam. Maar luiheid mag er nooit bestaan, als in het ik ontstaat de naam van het heilig wezen. Als bewustzijn na bewustzijn en daad na daad spelt letter na letter van de naam van God en het lot ontstaat, dat in vele tekens omschrijft het Al, het ik het herschept, de mens maakt van het onbeseffend dierlijke wezen tot de adept die in mag gaan tot een goestolijke wereld en door vele poorten schrijdt tot hij voor zijn God kan staan.

Dan is luiheid de dood, de val en hij gaat onder. Maar wordt luiheid de rust die wint u de kracht, dan wordt juist door luiheid plus actief streven vaak het meest belangrijke op aarde volbracht en het grootste licht in de sferen gegeven.

Ik hoop, dat u daarmee de luiheid op prettige en aanvaardbare wijze hebt kunnen beschouwen en dat u begrijpt dat het breken in het spectrum voor elke kracht en elk begrip mogelijk is.

En nu u die luiheid hebt horen wraken en verheerlijken tegelijk, mag ik misschien sluiten met een klein toepasselijk woord.

Wie slechts tot de daad komt, wanneer het ik hem zegt tot daden nu te komen en zonder schromen, zonder vragen uit het ik de daad volbrengt, hetzij als een offer of een overwinning, bereikt als steeds weer blijkt, dat hij die met de droom en de gedachten speelt zonder de daad zelf te willen stollen en zelf zonder vluchtmogelijkheid voort te gaan, een vuur in zijn schuur dat het eindelijk verzengt, ja, dat ziel en zelfs stof samen ten onder doet gaan, omdat hij niet zelve is met zichzelf.

Innerlijke verdoelheid is het grootste gevaar van de staat van een mens. Beter duizend maal falen in een eenheid van daad en gedachte, dan in een voortdurende gespleten daadloosheid werelden van gedachten en daad nimmer met elkaar te verenigen en zo uit de spanning, daarin bestaande, zelf onder te gaan.

Ik hoop, dat u in deze laatste slagzin een redelijke inhoud voor deze ochtend aanwezig vindt en ik hoop, dat u ze in de praktijk wilt omzetten. Ik mag nog zeggen dat we dankbaar zijn voor uw medewerking en aanwezigheid in het afgelopen jaar en hopen dat ons de mogelijkheid wordt geboden in het komende jaar in overeenstemming met de samenstelling van uw kring steeds meer en betere lezingen te geven zowel geestelijk als praktisch.

En daarmee is voor ons, ook voor deze groep, het jaar teneinde en zien we vol verwachting uit naar een nieuw begin, dat is een voortzetting, een verbetering en misschien zelfs een voltooiing.

Allemaal een gezegende Zondag toegewenst.

-:-:-

[The page contains extremely faint and illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the document. No specific content can be transcribed.]